

La liaison de l'existentialisme en France d'après-guerre

Door

[naam leerling]

Frans

[naam docent]

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	2
Hoofdthema's van het existentialisme	4
Moreel individualisme	4
Subjectiviteit	4
Keuze en betrokkenheid	5
Bezorgdheid en angst	5
Geschiedenis van het existentialisme	6
Pascal	6
Kierkegaard	6
Nietzsche	6
Heidegger	7
Sartre	7
Verband met theologie	8
Verband met literatuur	8
Le Petit Prince	9
De eenvoud van het verhaal	9
De interpretatie van het verhaal	9
Het existentialisme in Le Petit Prince	10
Conclusie	14

INLEIDING

Voor de tweede literatuurprestatie die ik heb gedaan, heb ik voor *L'existentialisme* gekozen met als litterair werk *Le Petit Prince*. De schrijver hiervan was *Antoine de Saint-Exupéry*, die dit werk oorspronkelijk in 1943 uitbracht. Een van de voornaamste redenen waarom ik voor dit werk heb gekozen, is dat het een van de meest bekende werken ter wereld is—het is immers in vele talen vertaald geworden.

Ik heb tevens aan andere litteratoren en werken hunner gerefereerd wanneer dat nodig ware.

De etappes van een zoektocht, veelal uitgevoerd om iets te bereiken, zijn het avontuur, het reizen en de terugkeer. Zoektocht is het belangrijkste in het menselijk leven. Men is nieuwsgierig naar het zoeken naar vele dingen. Als men op school is, zoekt hij naar antwoorden op de vragen van de leraar, op de werkvloer zoekt men hoe hij een uitstekende werker kan zijn en in religie probeert men te onderzoeken hoe hij beter kan worden en een goede manier te vinden om dichter bij de goden te komen. Het is een manier om de essentie van het leven te vinden. We kunnen dus leven, omdat we altijd naar iets proberen te zoeken.

Zoals de *Kleine Prins*, hij is iemand die een grote nieuwsgierigheid heeft en de zin van het leven probeert te vinden. Hij probeert iets wat zijn gedachten bezighoudt over de belangrijkheid van het leven te beantwoorden, ook al is hij nog maar zes jaar oud. Hij ontmoet enkele mensen op de verschillende planeten om hem te helpen zijn vreemde vraag te beantwoorden. Hij voelt dat volwassenen ingewikkelde gedachten hebben om iets uit te leggen, terwijl het eigenlijk niet zo ingewikkeld is als eerst gedacht.

Le Petit Prince werd gepubliceerd in het New York van april 1943, midden in de *Tweede Wereldoorlog*. *Le Petit Prince* gaat over een jongen die nieuwsgierig is naar het leven en die zich actief inzet om te onderzoeken wat het belangrijkste is in het leven. Hij doorkruist het universum en komt op zes planeten aan, waarna hij zes verschillende mensen met verschillend werk ontmoet. Hij vraagt hen over iets dat zijn gedachten bezighoudt, maar aan het einde van zijn excursie vindt hij het antwoord bij zichzelf.

Le Petit Prince van *Antoine de Saint-Exupéry* is een fascinerende roman. Er zijn vier redenen die deze roman interessant maken om te analyseren. Ten eerste vind ik de roman goed, daar het plot mij aanspreekt. Dit vind ik, omdat de verhaallijn van het boek uniek is. De schrijver creëert de hoofdpersoon als een kind van 6 jaar dat erg nieuwsgierig is naar hoe opgroeien de manier van denken beïnvloedt en dat reist door het universum om erachter te komen wat het belang van het leven is.

De tweede, deze roman is een iconische roman uit Frankrijk—de enorme bekendheid die het heeft verworven is wat het die prachtige eigenschap geeft. Deze roman werd voor het eerst gepubliceerd in 1943—in de *Tweede Wereldoorlog*. Sinds 1943 is de roman in vele talen vertaald.

Ten derde vind ik dat deze roman een goed verhaal vertelt. De hoofdpersoon ontmoet zes mensen op zes verschillende planeten in het universum. En alle zes mensen vertegenwoordigen zes kenmerken van de mens. Deze opsplitsing en duidelijke afbakening van eigenschappen, waardoor ze in beeld komen als overdreven doch herkenbaar, maakt dat ik het verhaal goed vind.

De laatste reden waarom dit boek door iedereen zou moeten worden gelezen, hoewel de hoofdpersoon een kind van 6 jaar is, is dat men verbeeldingskracht en redelijkheid nodig heeft om te begrijpen en te weten hoe kinderen denken. Dit is het beste dat ik uit dit boek haal.

Bovengenoemde redenen als uitgangspunt nemend, probeer ik een analyse te maken vanuit een existentialistische benadering.

HOOFDTHEMA'S VAN HET EXISTENTIALISME

In tegenstelling tot de grote filosofische stromingen, opvattingen omvattend van grote diversiteit, wordt het *existentialisme* gekenmerkt door één kernfilosofie die verband houdt met een grote zorg: het individuele bestaan bepaald door subjectiviteit, vrijheid en de keuzes van het individu.

MOREEL INDIVIDUALISME

De meeste filosofen sinds Plato waren van mening dat het moreel goede voor iedereen hetzelfde was. In de 19de eeuw verzette de Deense filosoof *Kierkegaard*, de eerste auteur die zichzelf een existentialist noemde, zich tegen deze filosofische traditie door te beweren dat de mens de zin van zijn leven alleen kan vinden door de ontdekking van zijn eigen unieke roeping. Andere existentialistische schrijvers namen Kierkegaards idee over dat de mens zijn eigen pad moest kiezen zonder rekening te houden met universaliteiten. In tegenstelling tot de traditionele opvatting van morele keuze, die inhoudt dat goed en kwaad objectief kunnen worden beoordeeld, accepteerden existentialisten niet dat men morele besluiten op onbevangen en feitelijke grond (dat er een dergelijke basis voor was) kon nemen. In de 19de eeuw verklaarde *Friedrich Nietzsche* dat het slechts aan het individu zelf was om de morele waarde van zijn acties en van de acties van anderen af te wegen.

SUBJECTIVITEIT

Alle existentialisten hechtten veel belang aan een persoonlijke en gepassioneerde toewijding bij de zoektocht naar het goede en naar de waarheid. Ze benadrukten daarom dat persoonlijke ervaring op basis van eigen overtuigingen essentieel is bij het zoeken naar waarheid. De interpretatie die een individu geeft aan een situatie waarin hij betrokken is, is dus beter dan die van de afstandelijke en objectieve waarnemer. Deze focus op de ervaringen van de individuele doener, in plaats van de voorgenoemde objectieve waarnemer, droeg ook bij aan het versterken van het wantrouwen van existentialisten jegens elk denksysteem.

Kierkegaard, *Nietzsche* en andere existentialistische denkers hebben bewust afgezien van het op een systematische—rationele—manier uiteenzetten van hun ideeën en gaven de voorkeur aan aforismen, dialogen, gelijkenissen en andere literaire vormen. Maar existentialisten verwerpen rationaliteit niet door te beweren dat het totaal niet werkt, en zijn daarom niet irrationeel. Omdat helderheid van rationeel denken waar mogelijk wenselijk is, waren zij van mening dat de belangrijkste vragen met betrekking tot het bestaan niet toegankelijk zijn voor de rede of voor de wetenschap, omdat bestaansvragen geen rationeel denken vereisen, maar de wetenschap en rede wel. Ze wilden dus laten zien dat wetenschap niet zo rationeel is als algemeen wordt aangenomen. Voor *Nietzsche* bijvoorbeeld is de wetenschappelijke hypothese die een geordend karakter aan het universum toeschrijft, in wezen een fictie die alleen kan worden gerechtvaardigd als een werkhypothese, omdat het eigenlijk veel gecompliceerder ligt.

KEUZE EN BETROKKENHEID

Misschien wel het meest prominente thema van het *existentialisme* is dat van de keuze. De meeste existentialisten maakten keuzevrijheid tot het kenmerk van de mensheid, aangezien mensen niet door de natuur zijn geprogrammeerd en tevens niet zoals dieren of planten zijn. Door zijn keuzes creëert ieder mens zijn eigen natuur. Volgens *Sartre* ging het bestaan vooraf aan essentie—*l'existence précède l'essence*. Keuze staat dus centraal in het menselijk bestaan, en het is onvermijdelijk—zelfs de weigering van een keuze is een keuze. Keuzevrijheid impliceert inzet en verantwoordelijkheid. Omdat hij vrij is om zijn eigen pad te kiezen, moest de mens volgens existentialisten het risico en de verantwoordelijkheid aanvaarden die bij zijn keuzes hoorden, ongeacht de uitkomst.

BEZORGDHEID EN ANGST

Kierkegaard geloofde dat het essentieel was voor de geest om te erkennen dat men niet alleen angst ervoer voor bepaalde specifieke dingen, maar ook een algemeen gevoel van bezorgdheid, dat hij “angoisse” noemde en dat hij interpreteerde als de uitnodiging van God aan elk individu om een pad te bewandelen dat goed voor hem zij. De term “angoisse” kreeg een vergelijkbaar belang in het werk van *Martin Heidegger*. Volgens die Duitse filosoof leidt angst het individu tot confrontatie met het niets en tot de onmogelijkheid om een ultieme reden te vinden voor de keuzes die hij moet maken. In de filosofie van *Sartre* verwees de term “nausée” naar de gemoedstoestand van een persoon die zich bewust wordt van de pure contingentie¹ van het universum, en die van “angoisse” werd door hem gebruikt om het bewustzijn van absolute keuzevrijheid in te delen, waarmee het individu te allen tijde wordt geconfronteerd.

¹ Ik kon deze term slechts vinden in de oorspronkelijke Franse vorm “contingence” en in het—naar mijn mening—Gallicisme “contingentie”, dus heb ik verkozen die term te gebruiken in plaats van een eventuele vertaling, zoals bijvoorbeeld “toevalligheden” of “onverschilligheid”, die niet alle nuances van dit woord met zich mee zoude nemen.

GESCHIEDENIS VAN HET EXISTENTIALISME

Als een aparte filosofische en literaire stroom dateert het *existentialisme* uit de 20ste eeuw, maar existentialistische elementen zijn terug te vinden in het werk van veel vroegmoderne filosofen en schrijvers.

PASCAL

De eerste filosoof die vooruitliep op de thema's van het moderne *existentialisme* was in de 17de eeuw *Blaise Pascal*, die het rigoureuze rationalisme van zijn tijdgenoot *René Descartes* verwierp en in *Pensées* uit 1670 beweerde dat een systematische filosofie die God en de mensheid wil verklaren een vorm is van ijdelheid. Net als de latere existentialisten analyseerde hij het menselijk leven als een paradox: de mens zelf, zowel lichaam als geest, was volgens hem op zichzelf een paradox.

KIERKEGAARD

Kierkegaard, die wordt beschouwd als de grondlegger van het moderne *existentialisme*, verzette zich tegen het systeem van absoluut idealisme van *Hegel*, die beweerde een volkomen geloofwaardige opvatting van de mensheid en de geschiedenis te hebben gesmeed—*Hegel* was ervan overtuigd dat, met behulp van menselijk denkvermogen en menselijke redevoering, een gestructureerde realiteit kon worden gecreëerd van de ervaringen van de mens en van de geschiedenis en de natuur in het algemeen. *Kierkegaard* daarentegen benadrukte, net als *Pascal*, de dubbelzinnigheid en absurditeit van het menselijke bestaan. Er zit volgens hem een inherente tegenspraak tussen het unieke zelfbeeld van de mens en het feit dat de mens in een wereld voorkomt in welke het buiten kijf staat dat er andere, vrijwel identieke wezens zich erin bevinden. Het individu moet op deze situatie reageren door te kiezen voor een volledig toegewijd leven, een toewijding die alleen voor hem begrijpelijk is. Daarom moet hij altijd bereid zijn de normen van de samenleving te trotseren in naam van de superieure waarde van een levensstijl die alleen voor hem geschikt is. *Kierkegaard* pleitte uiteindelijk voor “een geloofssprong” naar een christelijke levenswijze, die in zijn ogen de enige toewijding was die het individu van wanhoop kon redden.

NIETZSCHE

Deze Duitse filosoof, die niet met het werk van *Kierkegaard* vertrouwd was, oefende zijn invloed uit op het existentialistische denken door traditioneel metafysisch denken, dat zijnde het zoeken naar wat er achter de werkelijkheid schuilgaat, te bekritisieren en door vast te houden aan tragiek en pessimisme. Metafysisch denken zag hij als een illusie die slechts bestemd was voor de mens om een bestaansreden te verkrijgen. Hij hield vast aan het pessimisme, daar hij dacht dat optimisten slechts optimisten waren uit noodzaak, omdat ze de afgrond van pijn van wat hen te wachten stond niet konden verdragen. In tegenstelling tot *Kierkegaard*, die pleitte voor een individueel christendom, riep Nietzsche de “dood van God” uit en zei hij dat de mens hierdoor in zou zien dat het christendom een leugen, slechts

bedacht ter toedekking der zinloosheid des bestaans. Een tussenstap tussen de dood van God en het inzien van de zinloosheid van het leven zou het nihilisme zijn, waarbij er geen regelmaat, waarheid of zin is toe te kennen aan het leven.

HEIDEGGER

Net als *Pascal* en *Kierkegaard* verwierp *Heidegger* de gelijktrekking van de filosofie en het *rationalisme*, met name door kritiek uit te oefenen op het *rationalisme* met *Edmund Husserl*, gebruikmakende van de *fenomenologie*. Die twee stelden dat het *rationalisme* zorgt voor een te wiskundige waarneming en interpretatie van de wereld—het zou slechts leiden tot overpeinzen. Ze zeiden dat de *fenomenologie* de ervaring op beter wijze in haar puurste vorm tot ons kan laten komen dan het *rationalisme* dat kan, omdat de ervaring meestal niet tot een interpretatie van een object leidt die zeer uitgebreid is—een auto is geen uitgebreide zaak, maar een object om mee te rijden. *Heidegger* stelde dat de mensheid zich in een onbegrijpelijke en onverschillige wereld bevindt—de mens kan niet hopen de reden voor zijn aanwezigheid hier beneden te begrijpen. Hij wordt daarom opgeroepen om een doel te stellen en dat met overtuiging en hartstocht te volgen, zich bewust van de zekerheid van de dood en de ultieme absurditeit van zijn eigen leven. *Heidegger* droeg bij aan het verrijken van het existentialistische denken door zijn ideeën over het “zijn”—ontologie—maar ook over taal.

SARTRE

De term “*existentialisme*” werd algemeen bekend dankzij deze Franse filosoof die het op zijn eigen filosofie toepaste en die de leidende figuur werd van een existentialistische beweging in Frankrijk, die voorbestemd was om internationale weerklank te vinden in de nasleep van de *Tweede Wereldoorlog*. De expliciet atheïstische en pessimistische filosofie van *Sartre* stelde dat de mens een rationeel fundament aan zijn leven moet geven, maar dat hij niet in staat is om aan deze voorwaarde te voldoen. Dus het menselijk leven is in zijn ogen een “zinloze passie”.

Niettemin benadrukte *Sartre* dat *existentialisme* een vorm van *humanisme* is, en hij benadrukte sterk de menselijke vrijheid, zijn keuzes en zijn verantwoordelijkheid. Dit is ook het eergenoemde kernpunt van het *existentialisme*.

Aan de andere kant probeerde hij zijn existentialistische opvattingen te verzoenen met de marxistische analyse van de samenleving, waarbij duidelijk de opvatting hoort dat de klassen van kapitaal en arbeid niet meer als los van elkaar moeten worden gezien en waarbij het *communisme*—met gelijkheid ten streven—als ideaalbeeld een grote rol speelt. Dit heeft als bijkomende implicatie dat de mens de voorgenoemde drie volgens het *existentialisme* menselijke zaken niet—althans niet in die mate van wenselijkheid zoals het *existentialisme* die voor ogen had—tot zijn beschikking heeft.

VERBAND MET THEOLOGIE

Hoewel het existentialistische denken het onbuigzame *atheïsme* van *Nietzsche* en *Sartre* en het *agnosticisme* van *Heidegger* omvatte, werd het ook gevoed door de religieuze filosofieën van *Pascal* en *Kierkegaard*, wat de diepgaande invloed verklaart die het later op de theologie uitoefende. De Duitse filosoof *Karl Jaspers*, die religie verwierp, markeerde niettemin de hedendaagse theologie door zijn uitingen over de bovenzintuiglijkheid en over de grenzen van de menselijke ervaring. Duitse protestantse theologen *Paul Tillich* en *Rudolf Bultmann*, Frans-katholieke theoloog *Gabriel Marcel* en de Russisch-orthodoxe filosoof *Nikolai Berdiaev* erfden veel van de thema's die *Kierkegaard* nauw aan het hart lagen, waaronder het idee dat zorg en toewijding essentieel zijn voor religieus geloof.

VERBAND MET LITTERATUUR

Omdat veel existentialistische filosofen hun toevlucht namen tot literaire vormen om hun gedachten over te brengen, was het existentialisme een even vruchtbare beweging in de literatuur als in de filosofie. De romans van *Franz Kafka* zoals *Het proces* uit 1925 en *Het slot*, welke een jaar later gepubliceerd werd, bevatten geïsoleerde individuen die alleen vechten tegen een ongrijpbare en bedreigende bureaucratie. De thema's die *Kafka* behandelt, zoals angst, schuld en eenzaamheid, weerspiegelen de invloed van *Kierkegaard*, *Dostojevski* en *Nietzsche*. We kunnen ook de invloed van existentialistische denkers onderscheiden in de romans van *André Malraux* en in de toneelstukken van *Sartre*. Het werk van *Albert Camus* wordt ook in verband gebracht met het *existentialisme* vanwege de hoofdthema's die door het *existentialisme* worden aangepakt, zoals die van de schijnbare absurditeit en nutteloosheid van het leven, de onverschilligheid van het universum en de behoefte aan toewijding aan een rechtvaardige zaak. Deze thema's zijn ook terug te vinden in het *nouveau théâtre*, met name in de toneelstukken van *Samuel Beckett* en *Eugène Ionesco*. In het *nouveau théâtre* is de leidende filosofische stroming echter het *absurdisme*, in tegenstelling tot het *existentialisme*.

LE PETIT PRINCE

Le Petit Prince is een verhaal van *Antoine de Saint-Exupéry*, geschreven in 1943 in New York. In hetzelfde jaar verschenen twee versies, Engels en Frans, gelijktijdig. Het werk is geleidelijk vertaald geworden in de meest uiteenlopende talen, dankzij het enorme succes dat het heeft geboekt.

DE EENVOUD VAN HET VERHAAL

Le Petit Prince is bedoeld voor zowel volwassenen als kinderen. Het doet zich onmiddellijk voor als een verhaal verteld door een verteller. Deze vertelling is dan weer aanleiding tot een nieuw verhaal, dat van de *Kleine Prins*—het principe van raamvertelling is kenmerkend voor het verhaal.

Het geheel vormt dus een opeenvolging van reeksen, zeer verschillende gebeurtenissen, vooral gekenmerkt door hun respectievelijke archetypische karakters—de zakenman, de lantaarnaansteker, de geograaf, etc. Het verhaal behoort tot het rijk van het onwerkelijke, door de dieren en planten die spreken, door het beschreven universum waarin hij van planeet naar planeet zwerft, en door de tekeningen die tot leven komen, maar ook omdat de iconografie—de aquarellen van de auteur—echt deel uitmaakt van het werk.

De taal is gebaseerd op korte zinnen, zeer eenvoudige dialogen—gestructureerd voor een groot deel met formuleringen als “zegt de kleine prins”, of spelend op de ongerijmde charme van kinderwoorden: “*Alstublieft. Teken me een schaap!*”—of op processen van aandringen en herhaling. De auteur gebruikt poëtische stijlmiddelen voor bepaalde zaken, zoals de roos, welke hij “de bloem” noemt. Dit zou ik classificeren als een *metoniem*. Ook gebruikt hij de zonsondergang symbolischerwijs, wat goed wordt weergegeven in de citaten “*Tu n'avais eu longtemps pour distraction que la douceur des couchers de soleil.*” en “*Quand il est midi aux États-Unis, le soleil, tout le monde le sait, se couche sur la France. Il suffirait de pouvoir aller en France en une minute pour assister au coucher de soleil. Malheureusement la France est bien trop éloignée. Mais, sur ta si petite planète, il te suffisait de tirer ta chaise de quelques pas. Et tu regardais le crépuscule chaque fois que tu le désirais...*”

DE INTERPRETATIE VAN HET VERHAAL

Le Petit Prince geeft aanleiding tot zijn categorisering onder de—soms tegenstrijdige—noemers van poëzie, fantasie, mystiek, autobiografieën of morele kinderfabels die de neiging hebben een dromerig en raadselachtig karakter te hebben.

Op een elementair niveau zijn de stelregels die door het boek worden afgegeven de spreuken die erin naar voren komen (“*het is echt nuttig, want het is mooi*”, “*als je erin slaagt jezelf goed te beoordelen, is dat omdat je een echte wijze bent*” of de beroemde “*alleen met het hart kun je goed zien, het wezenlijke is voor de ogen onzichtbaar*”).

Op een tweede niveau kan men zoeken naar een symbolische betekenis in het verhaal. Het is dan een wereld waarin de volwassene tegenover het kind staat—vooral de *Kleine Prins* zelf—waar eenzaamheid heerst en waar de doelen van de activiteiten van wezens vaak absurd zijn.

HET EXISTENTIALISME IN LE PETIT PRINCE

Ten eerste sprak Sartre de beroemde slogan van het existentialisme uit: “Existentie gaat vooraf aan essentie.” Eerst verschijnt de mens in de wereld, dan bestaat hij en daarna wordt hij bepaald door zijn daden waarvoor hij verantwoordelijk is. Daarom moet het echte bestaan worden gezien door actie. In de gelijkenis, voordat de roos verschijnt, leeft de *Kleine Prins* alleen. Hij kruwt, veegt vulkanen, aanschouwt de zonsondergang, hij doet elke dag dezelfde dingen. Het is moeilijk te weten dat er in het hele universum nog veel meer kleine jongens zijn. De *Kleine Prins* komt voor in het verhaal, maar hij bestaat pas echt als op een dag een roos door de wind naar zijn kleine planeet wordt geblazen. Hij zorgt aandachtig voor ze: hij geeft ze water, hij beschermt ze bij het scherm, hij doodt de rupsen en hij luistert altijd naar ze. Zo getuigt de roos van het bestaan van de *Kleine Prins*. Op een gegeven moment besluit hij de asteroïde te verlaten. Na het advies van de geograaf om naar de aarde te gaan, ontdekt hij daar een tuin vol met vijfduizend rozen vergelijkbaar met die op zijn kleine planeet. Hij voelt zich verdrietig, omdat hij zich in het niets van zijn bestaan bevindt. Dankzij de vos beseft hij eindelijk de essentie van het bestaan, die in de verantwoordelijkheid voor anderen ligt. En goed handelen belichaamt deze verantwoordelijkheid, zoals de vos aan de *Kleine Prins* onthult: “*Je wordt voor altijd verantwoordelijk voor wat je hebt getemd.*”² Volgens Sartre is handelen de keuze van de mens. Als we kiezen iets te doen, moeten we de verantwoordelijkheid nemen voor onze eigen keuze. Als de verantwoordelijkheid eenmaal is opgegeven, verliest het handelen zijn richting, wat ervoor zorgt dat de zin van het leven niet langer bestaat. Daarom wordt verantwoordelijkheid door de auteur beschouwd als de essentiële schakel tussen mensen. Verantwoordelijkheid bestaat uit het toevertrouwen van je bestaan aan de uitvoering van iets. Die verantwoordelijkheid is dan het doel van je leven. Dit verantwoordelijkheidsbesef, de verantwoordelijkheden die men tijdens zijn leven krijgt, leidt tot een relatie met anderen—verantwoordelijkheid is immers doorgaans een verantwoordelijkheid jegens anderen. Men is ze dan een rekening schuldig. Dit sociale fenomeen is de mens eigen, wat ertoe heeft geleid dat Aristoteles de mens beschreef als een “politiek dier”. De *Kleine Prins* besluit uiteindelijk terug te keren naar zijn asteroïde omdat hij zich bewust is van zijn verantwoordelijkheid voor de roos.

Ten tweede geloven existentialistische denkers dat de mens gevormd moet worden door zijn vrije keuze, in plaats van “vooraf bepaald te worden door enige

² De roos staat voor liefde—in een relatie wordt men “getemd” door de wederhelft en vice versa. Om dat in stand te houden, is het nodig dat er voor elkaar gezorgd worde—dat er op de roos gelet worde. De vos zei ook: “Maar als je me temt, hebben we elkaar nodig. Je wordt voor mij uniek in de wereld. Voor jou zal ik uniek zijn in de wereld.” Dit leidde tot de realisatie van de prins dat zijn roos wel bijzonder was, simpelweg omdat ze de zijne was.

theologische, filosofische of morele doctrines”. Aan de ene kant is elke persoon de meester van zijn daden en ook van zijn eigen lotsbestemming, daarom moet hij verantwoordelijk zijn voor zijn keuze. In *Le Petit Prince* is vrijheid keuzevrijheid. Aan het begin van het verhaal herhaalt de *Kleine Prins* de routine elke dag, hij leeft alleen voor zichzelf. Als hij elke dag hetzelfde leven leidt, is hij zich niet bewust van zijn bestaan, omdat hij zijn keuze niet maakt. De roos veranderde echter zijn leven. De *Kleine Prins* ontdekt de roos en kiest er vrijwillig voor om de zorg voor ze op zich te nemen. Hij maakt zijn keuze vrij en nu voegt hij een doel toe aan zijn leven. De *Kleine Prins* ontdoet zich van routine en onbewustheid om ervoor te kiezen om het leven zin te geven. Wanneer een mens zich bewust is van zijn wil en vervolgens zijn keuze maakt in overeenstemming met die eigen wil, kan hij een werkelijk bestaand mens worden. Daarom is hij allereerst niet vrij in een staat van niets, omdat hij de vrijheid niet realiseert—dan, zodra de roos verschijnt, maakt hij zijn eerste vrije keuze om voor ze te zorgen—en dan, vanwege de pijn en verbijstering veroorzaakt door de roos, besluit hij zijn planeet te verlaten om de antwoorden op de vragen in zijn hart te zoeken, dit is zijn tweede vrije keuze—tenslotte, nadat hij zijn verantwoordelijkheid voor zijn roos had begrepen, maakte de *Kleine Prins* de derde keuze, hij besloot terug te keren naar zijn planetoïde B612 om voor zijn roos te kunnen blijven zorgen omdat hij ze had getemd. De drie keuzes getuigen van de waarheid dat verantwoordelijkheid de menselijke vrijheid niet inperkt. Integendeel, verantwoordelijkheid is onlosmakelijk verbonden met echte vrijheid die altijd relatief in keuze berust in plaats van absoluut aanwezig. Volgens Sartre resulteert absolute vrijheid alleen in het niets en de lichtheid van het bestaan die de mens niet langer aan de aarde kan binden.

Aan de andere kant, volgens Sartre, zal, als de mens eenmaal bestaat, hij de vrijheid van de ander beperken, en vice versa. De roos is de beperking van de vrijheid van de *Kleine Prins*. Zodra hij verliefd wordt op de bloem, wordt hij erdoor gedwongen. Hij begint zich zorgen te maken over de roos. Zo beschermt hij ze door de rupsen te doden en geeft hij ze water, zelfs op aarde, en vraagt hij om een muilkorf voor het schaap dat de piloot voor hem tekent, want het schaap eet de baobabbomen en dus ook de roos. Deze zorg wordt rechtstreeks veroorzaakt door zijn verantwoordelijkheid. En de verantwoordelijkheid geeft hem het gevoel dat hij echt bestaat. In werkelijkheid berust verantwoordelijkheid in vrije keuzes. Het is eerder een kwestie van het kiezen voor de verantwoordelijkheid die de mens voor zichzelf op zich moet nemen. Het is door de keuzevrijheid dat de mens zichzelf definieert en zich ontdoet van het niets. De vos vraagt de *Kleine Prins* om hem te temmen om een vriend te hebben. Ze hebben elkaar dus nodig. En door deze behoefte bestaan ze echt in de wereld. De *Kleine Prins* is anders dan andere jongens met strohaar, en de vos is anders dan andere soortgelijke vossen. Vanaf dat moment ontdekten ze het doel van hun bestaan. In het verhaal wordt vrij gekozen door de *Kleine Prins* om de vos te temmen. En ze nemen gewillig de vreugde en de pijn op zich nadat ze de verbindingen tussen henzelf hebben gelegd. Daarom maakt de piloot zich uiteindelijk nog steeds zorgen over het lot van de *Kleine Prins*.

Ten derde, volgens Sartre: “De hel, dat zijn de anderen.” Mensen staan tegenover elkaar. Volgens hem bepaalt de blik van de een het bestaan van de ander. Als een mens naar de ander kijkt, wordt hij ook gezien en beoordeeld. Het probleem met

mensen ligt precies in de blik die de wereld kan vervormen. Iedereen heeft zijn eigen visie en iedereen heeft zijn eigen oordeel. Mensen werpen niet dezelfde ogen op deze wereld. Er zijn dus verschillen tussen de een en de ander. In *Le Petit Prince* zien volwassenen de olifant niet in de buik van de slang, ze zien hem als een gewone hoed. Ze overtuigen kinderen om belangstelling te tonen voor serieuze zaken als aardrijkskunde, geschiedenis, wiskunde, grammatica. Zo legt men zijn eigen waarden en zijn eigen opvattingen op aan kinderen. Hierdoor wordt de jonge piloot gedwongen zijn droom van tekenen op te geven en dingen te doen volgens de wil van volwassenen. Uiteindelijk behoort de piloot tot de wereld van de volwassenen. Maar de prins verandert dat gevoel bij hem. Hij is een kleine jongen die nog nooit door volwassenen is bekeken, beoordeeld of overgehaald. Hij heeft zijn eigen gedachten. Hij doet de dingen die hij belangrijk vindt, hij vraagt de piloot bijvoorbeeld om een doos voor hem te tekenen waarin hij een schaap bedenkt. De *Kleine Prins* fascineert, door zijn uiterlijk, iedereen, omdat hij een echt, onafhankelijk bestaan is dat inspireert om te vechten tegen de absurditeit van de wereld van volwassenen.

Ten vierde weerspiegelt de ervaring van de *Kleine Prins* het existentialistische perspectief op de mensenwereld. Deze bezoekt zes planeten die de menselijke samenleving symboliseren en landt uiteindelijk in de woestijn op aarde. De bewoners van de zes planeten onthullen een absurde, bizarre, vreemde wereld. Bovendien toont angst zich door het verhaal heen. De *Kleine Prins*, op zoek naar de reden van het bestaan, bezoekt het universum. Zijn verbijstering getuigt van deze angst. Als hij een tuin ontdekt met vijfduizend rozen die lijken op zijn roos, is hij bedroefd en teleurgesteld, totdat de vos verschijnt die hem de zin van het leven openbaart, die in verantwoordelijkheid ligt.

Aan het begin van het verhaal begrijpen de *Kleine Prins* en de jonge piloot elkaar niet, omdat de laatstgenoemde tot de wereld van de volwassenen behoort. En dan gaan ze samen op zoek naar een goed verborgen waterput ergens in de woestijn. Na een aantal dagen in de uitgestrekte zandvlakte te hebben gelopen, vinden ze hem eindelijk. Ze vinden de zin van het leven door actie, door de inspanningen die zijn gewijd aan de reis naar de waarheid. Maar de aarde verandert niet, volwassenen leven nog steeds in absurditeit en angst. Daarom besluit de *Kleine Prins* ten koste van zijn leven terug te keren om zijn roos terug te vinden.

PARALLELEN TUSSEN HET PLOT EN HET LEVEN DES SCHRIJVERS

Er zijn duidelijke parallellen te trekken tussen de karakters en gebeurtenissen van *Le Petit Prince* en het leven van zijn schrijver, die het boek schreef terwijl hij in New York woonde, gevlucht voor de onrust van de *Tweede Wereldoorlog* in Frankrijk. Net als de verteller was *Saint-Exupéry* een piloot die een vliegtuigcrash meemaakte. Zijn vrouw, *Consuelo*, zou de inspiratiebron zijn voor de roos van de prins—een parallel die verder wordt benadrukt door de latere autobiografie van *Consuelo*, *Mémoires de la Rose*. De *Kleine Prins* heeft zijn planeet en roos verlaten, teneinde verlichting van zijn eenzaamheid te vinden. Zo moet *Saint-Exupéry* ook gevoeld hebben, gezien hoe dikwijls hij door zijn piloterij zijn vrouw achter moest laten. Om

deze redenen werden de verteller en de *Kleine Prins* gezien als uitingen van verschillende aspecten van *Saint-Exupéry* zelf.

CONCLUSIE

Kortom, dit zijn de existentialistische gedachten in *Le Petit Prince*. Tijdens de reis van de *Kleine Prins* beschrijft de auteur een absurde wereld die de menselijke samenleving symboliseert. Deze visie komt overeen met die van de existentialisten. De schrijver en existentialistische denkers pleiten voor actie en verantwoordelijkheid om de zin van het leven terug te krijgen. Met het existentialisme moet de mens zich bevrijden van absurditeit en het niets door middel van de vrije keuze verantwoord te handelen. De *Kleine Prins* toont de verwarring en angst van mensen. Het existentialisme heeft veel gelijkenissen met het humanisme. De schrijver verhult in deze vertelling zijn filosofische gedachten achter de allegorische beelden.

De kleine prins tekent onflatterende portretten van volwassenen als hopeloos bekrompen. Kinderen daarentegen komen tot wijsheid door ruimdenkendheid en de bereidheid om de wereld om hen heen en in zichzelf te verkennen. Het hoofdthema van de fabel komt tot uiting in het geheim dat de vos aan de kleine prins vertelt: “alleen met het hart kun je goed zien, het wezenlijke is voor de ogen onzichtbaar”.